

Tokat İli Merkez İlçede Çiftçilerin Tarımsal Girdi Temininde Kredi Kartı Kullanımlarının İncelenmesi

Murat SAYILI

Faruk ADIGÜZEL

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tokat

Özet: Bu araştırmada, Tokat ili Merkez ilçede kredi kartı kullanan çiftçilerin sosyal ve ekonomik yapıları, kredi kartı kullanım durumları ve kredi kartı kullanımlarını etkileyen faktörler ortaya konulmuştur. Araştırmada, Ekim-Aralık 2009 döneminde 66 adet çiftçi ile anket yapılmış ve elde edilen veriler yapılan analizlerde kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; anket yapılan çiftçilerin tamamı çiftçi kredi kartı kullanmakta, çoğunluğu 1 adet kredi kartına sahiptir ve çiftçi kredi kartını kullananların çoğunluğu bunu gerekli görmektedir. Kredi kartı limiti ortalama 3033.99 TL ve kredi kartı kullanım tutarı ortalama 4581.06 TL/yıldır. Varyans analizi sonucuna göre; kredi kartı kullanım tutarında yaş ve tarımsal satış tutarının etkili, buna karşın mesleki deneyim, eğitim durumu, ailedeki birey sayısı, arazi büyüklüğü ve tarımsal girdi kullanım tutarının ise etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kredi kartı, çiftçi, girdi temini, Tokat ili Merkez ilçe

The Investigation of Farmers Credit Card Usage for Supply of Agricultural Input in the Central District of Tokat Province

Abstract: In this study, the central district of Tokat province of farmers' social and economic structures that use credit card, utilization of credit cards, and the factors that influence the credit card usage have been determined. The survey was made with 66 farmers in October to December in 2009 and the data obtained belongs to the year 2009. According to research findings, all of the farmers surveyed use credit card and most of them have one credit card. The majority of farmers who use credit card consider the necessity of credit card. The average credit card limit is 3033.99 TL/year and average amount used from credit card is 4581.06 TL/year, used mostly for input. According to the results in the analysis of variance; age and the amount of agricultural sales are statistically affected for credit card usage, whereas the professional experience, educational level, number of individuals in the family, the size of land and the amount of agricultural inputs were not found to be statistically important for credit card usage.

Key words: Credit card, farmer, input, Central District of Tokat Province

1. Giriş

Türkiye ekonomisi ve tarım sektörü açısından tarımsal finansmanın önemi, diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi doğal, teknik ve ekonomik nedenlerle doğan tarımsal finansman ihtiyacının yeterli düzeyde ve zamanında karşılanması noktasında toplanmaktadır.

Tarımda sermayenin yeterli ve işletme bünyesine uygun bulunması, verimli ve rantabl çalışmada önemli bir faktördür. Bilindiği gibi, tarımda kullanılan sermayenin sağlanması veya miktarının artırılabilmesi için iki yol bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, tarım işletmelerinde gelirin bir bölümünün tasarruf edilmesi, ikincisi ise işletmeye dış kaynaklardan sermaye sağlanmasıdır (Artukoğlu, 1993).

Tarımsal ürünlerin genellikle yılda bir kez satılması ve üretimi için tüm yıl boyunca masraf yapılmasının gerektiği gibi hususlar

nedeniyle sermayenin devir hızı yavaş olmakta, tasarruf yoluyla sermaye oluşturmanın güçlüğü nedeniyle kullanılabilir sermaye genellikle yetersiz kalmaktadır. Bu durum, Türkiye'de tarım işletmelerinin modernleşmesini, üretimin artmasını ve üreticilerin gelir düzeylerinin yükseltilmesini engellemektedir. Sermaye yetersizliği içerisinde bulunan üreticilerin üretim faaliyetlerine devam edebilmeleri, girdi alımını ve yatırımlarını aksatmadan yapabilmeleri için uygun şartlarla desteklenmeleri gerekli görülmektedir. Ayrıca tarımsal faaliyetlerin doğal koşullar altında başta hava olayları olmak üzere dış etkilere açık olması çeşitli risk ve belirsizlikler yaratarak işletmelerin sermaye yapısının bozulmasına neden olabilmektedir (Bülbul, 2006).

Üreticilerin gelirlerinin artırılması, işletmelerin genişletilmesi, yeni yatırımlara gidilebilmesi ve yeni tekniklere yer verilebilmesi için, yetersiz durumda bulunan öz

kaynakların işletme dışından sağlanacak ilave sermaye ile desteklenmesi gerekmektedir (İspir, 1992). Bir başka ifadeyle, özellikle küçük işletmelerin üretimlerini ve gelirlerini artırıcı girişimlerde bulunabilmeleri için işletme dışı fonlara yönelimleri zorunlu hale gelmektedir (Artukoğlu, 1993).

Tarımsal kredi, *“her çeşit gerçek tarımsal üreticilerin üretim faaliyetlerini temin etme, iyileştirme veya çoğaltma amacıyla çeşitli üretim araçlarını elde etmek ve çeşitli nevideki işletme ve tesisat masraflarını karşılamak hususunda öz sermayenin kâfi gelmediği hallerde nakit sermayeyi tamamlamak için doğrudan doğruya üretimde kullanmak zorunda kaldıkları, ekonomik fayda ve tesiri kısa veya uzun süren yabancı sermaye”* olarak tanımlanabilir (Sayın, 1969).

Tarım sektöründe yatırımların yapılması ve sorunların çözümünde kredi başlıca bir araçtır. Tarımsal kredi direkt bir araç olmaktan çok, girdilerin temininde bir araç olarak düşünülebilir (Artukoğlu, 1993).

Kredi kaynakları genel anlamda iki grupta incelenmektedir. Bunlar; kurumsallaşmış kredi kaynakları ve kurumsallaşmamış kredi kaynaklarıdır. Şahıslardan alınan krediler kurumsallaşmamış kredileri, banka vb. kurumlardan alınan krediler de kurumsallaşmış kredileri teşkil eder. Türkiye’de mevcut kredi kurumları tarafından açılan kredilerin tarımın finansmanı için yeterli olmadığı durumlarda, işletmeler kurumsallaşmamış kredi kaynaklarına başvurumaktadırlar. Kurumsallaşmamış kredi kaynaklarından yani şahıslardan alınan krediler genellikle kısa vadeli, yüksek faizli ve ödeme koşulları ağır olan kredilerdir. Kurumsallaşmamış kredi kaynakları; akrabalar, köyden biri, tüccar veya esnaflar, faizci ve tefeciler olabilmektedir. Kurumsallaşmış kredi kaynakları, kredi işlemlerini belirli esaslara göre yürüten kamu ve özel kuruluşlardır. Bu kurumlar kanun ve yönetmeliklerle kurulmuş olup, faiz oranlarını istedikleri gibi değiştiremezler. Kurumsallaşmış kredi kaynaklarında genellikle faiz oranları şahıslardan sağlanan kredilere oranla çok daha düşük olmaktadır. Fakat tarım üreticilerine kredi sağlayan kurumlar nitelikleri ve fonksiyonları açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Türkiye’de tarıma kredi vermek

üzere teşkilatlanmış olan kuruluşlar; T.C. Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri, Tarım Satış Kooperatifleri, özel banka ve şirketlerdir (Özcan, 2009).

Kredi kartı; mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere banka ya da finansal kuruluşların müşterilerine önceden belirlenen limitlerde, anlaşmalı işyerlerinden yurtiçi ve yurtdışında mal ve hizmet satın alma ile nakit ödeme birimleri veya otomatik ödeme makinelerinden nakit çekimlerde kullanılmak amacıyla verilen karttır (Yılmaz, 2000).

Kredi kartı, kart kullanıcılarına nakit para taşımaksızın alış-veriş yapmasına olanak tanıyan ya da nakit çekme kolaylığı sağlayan bir çeşit ödeme aracıdır. Kredi kartının en temel özelliği, bireyin bir malı alırken o anda kredi imkânı yaratmasıdır. Kredi kartlarının başlıca; mal ve hizmetler için ödeme aracı, nakit temin etme aracı ve devamlı nitelikli bir kredi kaynağı olarak 3 ana fonksiyonu bulunmaktadır (Kükreler, 2006).

Sermaye eksikliklerini dış kaynaklardan gidermeye çalışan çiftçilere alternatif bir imkân olarak bankalar tarafından sunulan girdi temini ve nakit çekim özellikleri olan kredi kartlarının kullanımlarının irdelenmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla çalışmada, Tokat ili Merkez ilçede girdi temini için kredi kartı kullanan çiftçilerin sosyal ve ekonomik yapıları, kredi kartı kullanım durumları ve kredi kartı kullanımlarını etkileyen faktörler ortaya konulmuştur.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın materyalini, Tokat ili Merkez ilçede tarımsal üretimin yoğun olarak yapıldığı, dolayısıyla tarımsal girdi kullanım düzeyinin yüksek olduğu toplam 26 adet köy ya da kasabadan (Aktepe, Akyamaç, Bakışlı, Ballıdere, Behram, Büyükyıldız, Çamağzı, Çat, Daylahacı, Gaziosmanpaşa, Gözova, Güryıldız, Karakaya, Kemalpaşa, Kılıçlı, Kızılköy, Kömeç, Küçükyıldız, Ortaören, Ortaköy, Söngüt, Şenköy, Taşlıçiftlik, Tekneli, Yatmış ve Yazıbaşı) 66 adet işletme ile yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır.

Anket yapılacak işletme sayısının (örnek hacmi) belirlenmesinde Basit Tesadüfi Örneklem Yöntemi kullanılmıştır (Dixon and Massey, 1969):

$$n = \frac{N \times S^2 \times t^2}{(N-1) \times E^2 + S^2 \times t^2}$$

Formülde; n = Örnek hacmi, N = Popülasyondaki işletme sayısı, S = Standart sapma, t = Tablo değeri (1.86), E = Hata'dır.

Örnek hacminin tespitinde %95 güven aralığı ve %10 hata payı ile çalışılmış ve örnek hacmi 66 olarak belirlenmiştir.

Anketler, Ekim-Aralık 2009 döneminde uygulanmıştır.

Çalışmada ilk olarak, ankete katılan çiftçilerin sosyo-ekonomik özellikleri ile sosyal katılım ve çevresel ilişkileri incelenmiştir. Bununla birlikte, çiftçilerin kredi kartı kullarımlarına ilişkin bilgiler detaylı olarak verilmiştir. Ayrıca, çiftçilerin sosyo-ekonomik özellikleri ile kredi kartı kullanım durumları arasındaki ilişkiler varyans analizleri ile ortaya konulmuştur.

Bağımsız örneklemeler için tek-faktörlü (yönlü) varyans analizi veya F testi, tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılmasıdır. Ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde (%95, %99 gibi) anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Vural ve Kılıç, 2005). Diğer bir ifadeyle, normal dağılıma sahip iki veya daha fazla ana kütle için birlikte değerlendirilerek, aralarında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığının araştırıldığı bir tekniktir.

Tek değişkenli F sınama yönteminde, k sayıda örnek kütle ortalamasının normal dağılıma sahip aynı ana kütlede alınmış tesadüfi örneklem ortalamaları olduğu ve aralarında bir fark bulunmadığı, bulunsa bile bu farkın tesadüfi hatalardan kaynaklandığı şeklindeki H_0 hipotezi sınanmaktadır. F sınama istatistiğinin hipotezleri şunlardır:

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$$

Bu hipotezlerden H_0 hipotezi, k sayıdaki ana kütle ortalamasının birbirine eşit olduğunu, H_1 karşıt hipotezi ise, bu ortalamaların birbirine eşit olmadığını belirtmektedir. Burada H_0 'ın reddedilmesi için, en az iki ortalamasının birbirinden farklı olması yeterli görülmektedir.

Gruplar arası varyans ortalamalarından ileri gelen değişkenliği; gruplar içi varyans ise, tesadüfi nedenlere bağlı

değişkenliği ölçmektedir. Eğer ana kütle ortalamaları farklıysa, gruplar arası varyans diğerine göre daha büyük olacaktır. Bu farkın anlamlı olduğunu anlamak için; gruplar arası varyans daima F oranının payına, gruplar içi varyans ise paydasına yazılmaktadır.

Örnek kütlede elde edilen verilerden sınama istatistik değeri (F) hesaplandıktan sonra bu değer, 0.01 veya 0.05 gibi bir önem düzeyinde ve pay ile paydanın serbestlik derecesine göre F dağılım çizelgesinden elde edilen kritik değerle (F_k) karşılaştırılır. Eğer, sınama istatistik değeri kritik değerden büyüktür ($F > F_k$) H_0 hipotezi reddedilir, aksi durumda H_0 reddedilemez (Tekin, 2009).

Uygulanan varyans analizi sonucunda H_0 hipotezinin reddedilmesi; tüm grup ortalamaları arasındaki farklılıkların önemli olduğu anlamına gelmemektedir. Bunun için söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının ortaya konulması gerekmektedir. Bu bakımdan tüm ikili grup bileşimlerinin ortalamaları arasındaki farklar En Küçük Önemli Fark (Least Significant Difference = LSD) kontrolü ile değerlendirilmiştir (Sokal and Rohlf, 1969).

3. Araştırma Bulguları

3.1. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Çiftçilerin yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; %28.79'u 25-40 yıl arası, %33.33'ü 41-50 yıl arası ve %37.88'i ise 51 yıl ve üzeri yaşlardaki kişilerden oluşmaktadır (Çizelge 1). Ankete katılan çiftçilerin tamamı erkek olup, yaş ortalaması 46.61 yıl'dır.

Araştırma kapsamında anket uygulanan çiftçilerin %27.28'inin 10-20 yıl arası, %36.36'sının 21-35 yıl arası ve %36.36'sının 36 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 2). Çiftçilerin ortalama mesleki deneyim süresi 30.86 yıl'dır.

Çizelge 1. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Yaş Durumu

YAŞ GRUPLARI (yıl)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (yıl)
25 – 40	19	28.79	35.32
41 – 50	22	33.33	45.86
51 – +	25	37.88	55.84
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	46.61

Çizelge 2. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Mesleki Deneyimi

MESLEKİ DENEYİM (yıl)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (yıl)
10 – 20	18	27.28	17.06
21 – 35	24	36.36	29.42
36 – +	24	36.36	42.67
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	30.86

İşletmelerde çiftçilerin çoğunluğunun ilkökul mezunu (%75.76) olduğu belirlenmiş olup, bunu sırasıyla %12.12 ile ortaokul mezunu, %7.58 ile lise mezunu, %3.03 ile üniversite mezunu ve %1.51 ile de okur-yazar olanlar izlemektedir.

Ankete katılan çiftçilerin tamamı evlidir. Çiftçilerin eşlerinin eğitim durumu incelendiğinde, %81.82'sinin ilkökul mezunu, %7.58'inin okur-yazar değil, %6.06'sının okur-yazar, %3.03'ünün ortaokul mezunu ve %1.51'inin de lise mezunu olduğu saptanmıştır.

İncelenen işletmelerde ailelerin çoğunluğu (%40.91) kalabalık bir aile yapısına (birey sayısı 7 kişi ve daha fazla) sahip olup, genel itibariyle aile başına düşen birey sayısı 6.17 kişidir (Çizelge 3).

Çizelge 3. İncelenen İşletmelerde Ailedeki Birey Sayısı

BİREY SAYISI (kişi)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (kişi)
2 – 4	18	27.27	3.11
5 – 6	21	31.82	5.57
7 – +	27	40.91	8.67
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	6.17

Görüşülen çiftçilerin çoğunluğunun kalabalık bir aile yapısına sahip olmasına karşın, işletmede çalışan birey sayısı %59.09 ile 1-2 kişi ve %40.91 ile 3 kişi ve daha fazladır (Çizelge 4). Aile başına ortalama çalışan birey sayısı 2.65 kişi olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4. İncelenen İşletmelerde Ailede Çalışan Birey Sayısı

ÇALIŞAN BİREY SAYISI (kişi)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (kişi)
1 – 2	39	59.09	1.62
3 – +	27	40.91	4.15
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	2.65

İncelenen işletmelerin uğraştıkları tarımsal faaliyetler çok çeşitlidir. Çiftçilerin %84.85'i tarla bitkileri, %43.94'ü besi hayvanı, %36.36'sı sebze, %34.85'i meyve, %33.33'ü süt hayvanı ve %3.03'ü ise koyun yetiştiriciliği ile geçimlerini sağladıklarını ifade etmişlerdir.

İncelenen işletmelerde arazi mülkiyet durumu incelendiğinde; %43.94'ünün sadece özmülk, %1.51'inin sadece kiralanan arazi, %25.76'sının özmülk + kiralanan arazi, %24.24'ünün özmülk + ortağa alınan arazi ve %4.55'inin ise özmülk + kiralanan + ortağa alınan arazi üzerinde tarımsal üretim yaptıkları tespit edilmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. İncelenen İşletmelerde Arazi Mülkiyet Durumu

ARAZİ MÜLKİYET DURUMU	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (da)
Sadece Özmülk	29	43.94	53.55
Sadece Kira	1	1.51	5.00
Özmülk+Ortak	16	24.24	79.91
Özmülk+Kira	17	25.76	47.38
Özmülk+Ortak+Kira	3	4.55	118.33
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	60.56

Araştırma kapsamındaki işletmelerde arazi genişlikleri incelendiğinde; %37.88'inin 51 da ve üzeri (114.02 da/işletme), %33.33'ünün 26-50 da arası (37.07 da/işletme) ve %28.79'unun ise 25 da ve daha düşük araziye (17.42 da/işletme) sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 6). Genel itibariyle işletme başına düşen ortalama arazi genişliği 60.56 da'dır.

Çizelge 6. İncelenen İşletmelerde Arazi Genişliği

ARAZİ GENİŞLİĞİ (da)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (da)
0 – 25	19	28.79	17.42
26 – 50	22	33.33	37.07
51 – +	25	37.88	114.02
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	60.56

İncelenen işletmelerde tarımsal girdi temini için %22.73 ile 5000 TL, %25.76 ile 5001-7500 TL arası, %21.21 ile 7501-10000 TL arası ve %30.30 ile de 10000 TL'den daha fazla yıllık ortalama harcama yapıldığı tespit edilmiştir (Çizelge 7). Araştırma kapsamındaki işletmelerde işletme başına yıllık harcama miktarı ortalama 8453.03 TL'dir.

Çizelge 7. İncelenen İşletmelerde Tarımsal Girdi İçin Harcama Tutarı

GİRDİ HARCAMA TUTARI (TL/yıl)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (TL)
0 – 5000	15	22.73	3060.07
5001 – 7500	17	25.76	6124.71
7501 – 10000	14	21.21	8769.93
10001 – +	20	30.30	14255.00
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	8453.03

İncelenen işletmelerde farklı üretim faaliyetlerinin yer almasından dolayı elde edilen gelir de değişiklik göstermektedir. İşletmelerin %37.88'inin 12500 TL/yıl'dan daha az, %27.27'sinin 12501-25000 TL/yıl arası ve %34.85'inin ise 25001 TL/yıl'dan daha fazla tarımsal ürün satış geliri elde ettiği saptanmıştır (Çizelge 8). İşletme başına elde edilen yıllık tarımsal ürün satış tutarı 20395.64 TL'dir.

Çizelge 8. İncelenen İşletmelerde Tarımsal Satış Tutarı

TARIMSAL SATIŞ TUTARI (TL/yıl)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (TL)
0 – 12500	25	37.88	6982.60
12501 – 25000	18	27.27	18369.06
25001 – +	23	34.85	36561.05
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	20395.64

İncelenen işletmelerin %43.94'ü tarım dışı faaliyetlerden gelir elde etmekte olup, bu değer işletme başına 9086.90 TL'dir.

Araştırma kapsamındaki işletmelerde en fazla satın alınan girdi motorin (%100.00) olup,

bunu sırasıyla %98.48 ile bitki ve hayvan ilaçları, %93.94 ile kimyevi gübre, %66.67 ile kesif (fabrika) yem, %59.09 ile tohum-fide, %22.73 ile diğer hayvan yemleri, %21.21 ile de çiftlik gübresi takip etmektedir (Çizelge 9).

Çizelge 9. İncelenen İşletmelerde Satın Alınan Tarımsal Girdiler*

TARIMSAL GİRDİLER	Frekans (adet)	Oran (%)
Tohum-fide	39	59.09
Kimyevi gübre	62	93.94
Çiftlik gübresi	14	21.21
Motorin	66	100.00
Hayvan yemi (yem fabrikasında üretilen)	44	66.67
Hayvan yemi (silaj, ot, saman vs.)	15	22.73
Bitki ve hayvan ilaçları	65	98.48

* Birden fazla şık işaretlendiğinden dolayı, toplam %100.00'ü aşmaktadır.

3.2. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Sosyal Katılım ve Çevresel İlişkileri

İncelenen işletmelerin yoğun olarak İl/İlçe Tarım Müdürlükleri, T.C. Ziraat Bankası ve diğer bankalarla azımsanmayacak bir ilişki içerisinde oldukları saptanmıştır (Çizelge 10). İşletmelerin %56.06'sı İl/İlçe Tarım Müdürlükleri, %53.03'ü T.C. Ziraat Bankası ve %62.12'si ise diğer bankaları yılda 3'ten daha fazla ziyaret etmektedirler. Buna karşın, kooperatif ve üretici birlikleri ile irtibat düşük düzeyde olup, %84.85'i Üretici Birliklerini, %51.51'i Pancar Ekicileri Kooperatifini ve %50.00'si ise Tarım Kredi Kooperatiflerini hiç ziyaret etmediklerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 10. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Tarımsal Kuruluşları Ziyaret Etme Sıklığı

TARIMSAL KURULUŞLAR	ZİYARET ETME SIKLIĞI											
	Hiç		Yılda 1 kez		Yılda 2 kez		Yılda 3 kez		Yılda 3'ten fazla		TOPLAM	
	Frekans (adet)	Oran (%)	Frekans (adet)	Oran (%)	Frekans (adet)	Oran (%)	Frekans (adet)	Oran (%)	Frekans (adet)	Oran (%)	Frekans (adet)	Oran (%)
Tarım İl/İlçe Müd.	9	13.64	4	6.06	6	9.09	10	15.15	37	56.06	66	100.00
T.C. Ziraat Bankası	15	22.73	4	6.06	7	10.61	5	7.57	35	53.03	66	100.00
Diğer Bankalar	12	18.18	3	4.55	6	9.09	4	6.06	41	62.12	66	100.00
Tarım Kredi Koop.	33	50.00	1	1.51	4	6.06	3	4.55	25	37.88	66	100.00
Pancar Ekicileri Koop.	34	51.51	2	3.03	3	4.55	2	3.03	25	37.88	66	100.00
Üretici Birlikleri	56	84.85	4	6.06	0	0.00	0	0.00	6	9.09	66	100.00
Diğer Koop./Birlikler	64	96.97	0	0.00	0	0.00	0	0.00	2	3.03	66	100.00

İncelenen işletmelerde çiftçilerin %40.91'inin haftada 2-3 kez, %28.79'unun her gün, %19.70'inin haftada 1 kez, %7.57'sinin 15 günde 1 kez ve %3.03'ünün ise ayda 1 kez şehre gittikleri belirlenmiştir. Çiftçilerin şehre gitme nedenleri çok çeşitli olup, bunlar; %75.76 ile gıda ve giyim ihtiyaçları temini, %39.39 ile

akraba-eş-dost ziyareti, %28.79 ile hastaneye gitme-ilaç alma, %27.27 ile resmi işler, %21.21 ile ürün pazarlama, %7.58 ile çalışma, %12.12 ile ise nedensiz olarak saptanmıştır.

Anket uygulanan çiftçilerin büyük çoğunluğunun (%80.30) köy ya da beldede herhangi bir idari görevlerinin bulunmadığı

belirlenmiş olup, idari bir görevi bulunan (%19.70) kişilerin ise %53.85'i aza, %38.46'sı muhtar ve %7.69'u ise belediye encümeni olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca görüşülen çiftçilerin %22.73'ünün dernek, vakıf ve parti üyelikleri bulunmaktadır. İncelenen işletmelerin kitle iletişim araçlarını kullanmalarına yönelik ilginç bulgular elde edilmiştir. Çiftçilerin %87.88'i hiç sinemaya gitmediklerini ifade ederlerken, %6.06'sı 1 kez, %4.55'i 3 kez ve %1.51'i ise 2 kez sinemaya gittiklerini belirtmişlerdir. Kişilerin %89.39'unun her gün televizyon izledikleri tespit edilmiş iken arada-sırada izleyenlerin oranı %9.09 ve haftada 1-2 kez izleyenlerin oranı ise %1.52'dir. Çiftçilerin çoğunluğu (%60.61) radyo dinlemediklerini, %31.82'si arada-sırada ve %7.57'si ise her gün radyo dinlediklerini ifade etmişlerdir.

Ankete katılan çiftçilerin çoğunluğunun gazete, dergi, broşür gibi basılı yayınları okumadıkları belirlenmiştir. Öyle ki, kişilerin %40.91'inin hiç gazete okumadıkları, diğer yandan %56.06'sının arada-sırada, %3.03'ünün ise her gün gazete okudukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde, çiftçilerin %74.24'ünün hiç dergi ve broşür okumadıkları, buna karşın %24.24'ünün arada-sırada, %1.52'sinin ise her gün okudukları saptanmıştır. Çiftçilerin %84.85'i evlerinde bilgisayar bulunmadığını beyan etmişlerdir. Evlerinde bilgisayar bulunan (%15.15) kişilerin %60.00'ünde internet olduğu saptanmıştır. İnternetin daha çok evdeki öğrenciler tarafından ders, ödev vs. amaçlarla kullanıldığı belirlenmiştir. Evlerinde internet bulunan çiftçilerin %50.00'si her gün ve diğer %50.00'si ise haftada 1-2 kez sıklıkla internet kullanıldığını ifade etmişlerdir.

3.3. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Kredi Kartı Kullanımları

İncelenen işletmelerdeki çiftçilerin %54.55'inin kredi kartına (çiftçi kredi kartı hariç) sahip oldukları belirlenmiştir.

Çiftçiler birçok nedenle kredi kartı kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Kredi kartı kullanmayan çiftçiler bunun nedenlerini; %43.33 ile kredi kartı edinmeyi veya kullanmayı hiç düşünmeme, %16.67 ile kredi kartı konusunda mağdur olan insanların durumlarından etkilenme, %13.33 ile bankanın istediği şartları yerine getirememesi, %6.67 ile

sabit bir geliri olmadığı için kredi kartı borcunu ödeyemeyeceği endişesi, %6.67 ile kredi kartını gereksiz bulma, %3.33 ile kredi kartını kullanmayı hiç bilmeme, %3.33 ile kredi kartının harcama yapmayı teşvik ettiğini düşünme, %3.33 ile kredi kartı faiz oranının yüksek olması ve %3.33 ile de çocuklarının kredi kartı olduğu için kendisinin alma ihtiyacı hissetmemesi olarak belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki çiftçilerin tamamı, bankaların çiftçilere yönelik hizmete sundukları tarımsal girdi temin etme amacı ile kullanabilecekleri kredi kartına (çiftçi kredi kartı) sahiptirler. Kişilerin %92.42'sinde bu kredi kartlarından sadece 1 adet, %7.58'sinde ise 2 adet bulunduğu saptanmıştır. Kişilerin ailelerinde kendilerinden başka hiç kimsede kredi kartının bulunmadığı da saptanmıştır. İncelenen işletmelerde çiftçilerin %15.15'i tarımsal girdi temini amaçlı kredi kartını gerekli görürken, %84.85 gibi büyük bir çoğunluğu ise bu tip kredi kartını gerekli görmemektedirler. Kredi kartının gerekli görülme nedenleri; %96.43 ile nakit para olmadığı zaman tarımsal girdi temininde (özellikle motorin) ve nakit para çekiminde (kullanmada) kolaylık sağlaması, %3.57 ile ise başkalarından borç isteme alışkanlığının olmaması olarak tespit edilmiştir. Kredi kartının gerekli görülmemesi nedenleri ise; faiz oranının yüksek olması (%50.00), kredi kartı limitinin yetersiz olması (%20.00), kredi kartı kullanımının faizsiz olduğunun söylenmesine karşın yıllık ücret, sigorta vs. şekilde ücret talep edilmesi (%10.00), kredi kartının nasıl kullanılacağını bilememe (%10.00) ve zamanında borcu ödeyememe endişesidir (%10.00). Çiftçilerin sahip oldukları kredi kartının limitlerinin; %39.39 ile 1501-2500 TL arası, %34.85 ile 2501 TL ve daha fazla, %25.76 ile de 1500 TL ve daha aşağı olduğu ifade edilmiştir (Çizelge 11). Ortalama kredi kartı limiti 3033.33 TL'dir.

Çizelge 11. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Kredi Kartı Limitleri

KART LİMİTLERİ (TL)	Frekans (adet)	Oran (%)	Ortalama (TL)
0 – 1500	17	25.76	1170.59
1501 – 2500	26	39.39	2134.62
2501 – +	23	34.85	5426.09
TOPLAM	66	100.00	-
ORTALAMA	-	-	3033.33

Çiftçilerin yıllık ortalama kredi kartı kullanım tutarları 4581.06 TL'dir. Çiftçilerin %24.24'ü kredi kartı sahibi olduktan ve kullanmaya başladıktan sonra harcamalarında artış olduğunu, %75.76'sı ise herhangi bir değişikliğin olmadığını belirtmişlerdir.

Çiftçilerin %83.33'ü tarımsal girdi temini amaçlı kullanılan kredi kartının sağladığı imkânları ya da kolaylıkları bildiklerini ifade etmişlerdir.

Bilinen bu imkânlar ya da kolaylıklar; %87.27 ile satın alınan motorin bedelinin faizsiz olarak belli bir süre sonra ödenebilmesi, %38.18 ile nakit çekim imkânı ve %9.09 ile de motorin dışında kalan diğer tarımsal girdi alımlarında kolaylık sağlamasıdır.

İncelenen işletmelerde çiftçilerin %77.27'si kredi kartı için bankanın talep ettiği şartları (kefil, ÇKS belgesi, hayvan soy kütüğü belgesi, kişinin üzerine kayıtlı arazi için tapu kaydı gibi) bildiklerini ifade etmişlerdir.

Çiftçilerin kredi kartı ile ilgili bilgileri birçok farklı kaynaktan öğrendikleri saptanmıştır. Çiftçilerin %46.97'si dost-arkadaş, %28.79'u televizyon, %24.24'ü banka yetkililerinin köyde yaptıkları toplantılar, %21.21'i köyde daha önce kredi kartını edinenler veya kullananlar, %10.61'i köyde ya da köy yakınında hizmet veren memurlar, %7.58'i köyün ileri gelenleri, %3.03'ü tarımsal birlik yetkilileri ve %3.03'ü ise bankaya gidildiğinde banka yetkilileri aracılığıyla kredi kartı hakkında bilgilerinin olduğunu ve kredi kartı edindikleri ifade etmişlerdir.

Kredi kartının temin edilme şekli incelendiğinde; çiftçilerin %78.79'unun bankaya kendilerinin müracaat etmesi, %15.15'inin banka yetkililerinin kendilerini bulması, %3.03'ünün ortağı-üyesi bulunduğu kooperatif-birlik aracılığı ve %3.03'ü ise başka bir iş için bankaya gidildiğinde önerilmesi sonucu kredi kartını aldıkları belirlenmiştir.

Ankete katılan çiftçilerin büyük çoğunluğunun (%81.82) kredi kartı faiz oranlarından haberdar olmadıkları (kredi kartı borcunun zamanında ödenmesi, bankadan bilgi talep edilmemesi, kredi kartının alınması ile faizin de peşinen kabullenilmiş olduğu düşüncesi, faiz oranlarının merak edilmemesi gibi nedenlerle) saptanmıştır.

Çiftçilerin yaklaşık yarısı (%51.52) kredi kartından nakit çekim yaptıklarını ifade ederlerken, ortalama yıllık nakit çekim tutarının 2745.59 TL olduğu saptanmıştır.

Çiftçilerin kredi kartını; %86.36 ile akaryakıt, %36.36 ile kimyevi gübre, %13.64 ile tarımsal ilaç, %7.58 ile hayvan yemi ve %1.52 ile tarımsal araç-gereç satın almada, %51.52 ile de nakit çekim yapmada kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında, çiftçilerin %42.42'si kredi kartını tarımsal amaçlı ihtiyaçları haricinde de kullandıklarını ifade etmişlerdir. Kredi kartını bu şekilde kullanan kişilerin %64.29'unun kişisel borçlarını ödeme, %32.14'ünün ev ihtiyaçlarını karşılama ve %21.43'ünün ise çeşitli ihtiyaçları karşılamak gibi nedenlerle kredi kartını amacı dışında kullandıkları belirlenmiştir.

Çiftçilerin; %30.30'unun ayda 1 kez, %25.76'sının yılda 2-3 kez, %19.70'inin yılda 4-5 kez, %13.64'ünün yılda 1 kez, %7.58'inin ayda 1-5 kez ve %3.03'ünün ise ayda 6-10 kez kredi kartını kullandıkları belirlenmiştir.

Çiftçilerin kredi kartı kullandıklarında etkili olan faktörler; faizsiz girdi sağlama kolaylığı ve hasat sonrası ödeme yapma imkânı (%83.33), başkalarından nakit borç para alma alışkanlığının olmaması ve kartın sağladığı nakit para çekme kolaylığı (%59.09), nakit para olmadığı zaman alışveriş yapabilme imkânı sağlaması (%53.03), diğer kurumsallaşmış veya kurumsallaşmamış kredi kaynaklarını tercih etmekten vazgeçilmesi (%12.12), tarımsal harcamaların toplulaştırabilmesine olanak sağlaması (%10.61) ve bankanın sunduğu diğer imkânlardan faydalanabilmek (%4.55) olarak tespit edilmiştir.

Ankete katılan çiftçiler tarımsal girdi temini amaçlı kredi kartı kullanımını konusunda yukarıda bahsedilen birçok avantajın olmasına karşın; kredi kartının sadece anlaşmalı işletmelerde kullanılabilmesi, limitlerin yetersiz oluşu, nakit çekim faiz oranlarının yüksekliği, devamlı borçlu olmanın verebileceği psikolojik baskı, sigorta-yıllık kart ücreti gibi isimler altında ekstra ücret talep edilmesi, bankanın talep ettiği evrakları her yıl istemesi gibi dezavantajlarının da olduğunu belirtmişlerdir.

3.4. İncelenen İşletmelerde Sosyo-Ekonomik Özellikleri İle Kredi Kartı Kullanımı Arasındaki İlişkinin Analizi

Araştırmada, çiftçilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin kredi kartı kullanım tutarları üzerinde etkili olacağı düşünülmüştür.

İncelenen işletmelerdeki çiftçilerin kredi kartı kullanım tutarlarının çiftçilerin yaşları bakımından bir ayırım gösterip göstermediğini

belirleyebilmek amacıyla yapılan varyans analizinin sonuçları Çizelge 12’de verilmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre; gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak %1 düzeyinde önemli olup (P=0.009), çiftçilerin yaş gruplarının yıllık ortalama kredi kartı kullanım tutarlarının kredi kartı kullanım tutarı bakımından önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Çizelge 12. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Yaşlarına Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	YAŞ (yıl)			
	25 – 40	41 - 50	51 - +	
Gözlem Sayısı (adet)	19	22	25	
Ortalama Tutar (TL)	7500.00	4072.73	2810.00	
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	2 (k-1)	245985189.39	122992594.70	5.048
Grup içi (TL)	63 (N-k)	1534873636.36	24363073.59	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		
LSD KONTROL TABLOSU				
KARŞILAŞTIRILAN GRUPLAR	Ortalamalar Farkı	Grup Ortalamasındaki Farkın Standart Hatası	P	Sonuç
25 – 40 / 41 - 50	3427.272	1545.858	0.030	Önemli
25 – 40 / 51 - +	4690.000	1502.261	0.003	Önemli
41 – 50 / 51 - +	1262.727	1442.891	0.385	Önemsiz

İncelenen işletmelerde kredi kartı kullanan çiftçilerin mesleki deneyimleri bakımından gruplar arası fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına

göre; gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı (P=0.223), mesleki deneyimin kredi kartı kullanım tutarlarında etkili olmadığı söylenebilir (Çizelge 13).

Çizelge 13. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Mesleki Deneyimlerine Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	MESLEKİ DENEYİM (yıl)			
	10 – 20	21 – 35	36 – +	
Gözlem Sayısı (adet)	18	24	24	
Ortalama Tutar (TL)	6083.33	4766.67	3268.75	
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	2 (k-1)	82781429.92	41390714.96	1.536
Grup içi (TL)	63 (N-k)	1698077395.83	26953609.46	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		

İncelenen işletmelerdeki çiftçilerin eğitim durumlarına göre kredi kartı kullanım tutarlarının istatistiksel bakımdan bir farkın olup olmadığını saptamak için yapılan varyans analizi sonuçlarına göre; gruplar arası farkın

istatistiksel olarak önemli olmadığı (P=0.240), çiftçilerin eğitim durumlarının yıllık kredi kartı kullanım tutarlarında etkisinin olmadığı saptanmıştır (Çizelge 14).

Çizelge 14. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Eğitim Durumlarına Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	EĞİTİM DURUMU			
	İlkokul ve Öncesi	Ortaokul ve Sonrası		
Gözlem Sayısı (adet)	51	15		
Ortalama Tutar (TL)	4167.65	5986.67		
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	1 (k-1)	38352374.78	38352374.78	1.409
Grup içi (TL)	64 (N-k)	1742506450.98	27226663.29	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		

Araştırma kapsamında anket uygulanan çiftçilerin kredi kartı kullanım tutarları ile ailedeki birey sayıları bakımından gruplar arası fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla varyans analizi yapılmıştır (Çizelge 15). İncelenen işletmelerde çiftçilerin kredi kartı kullanım tutarları ile ailedeki birey sayılarına

göre istatistiksel bakımdan bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucuna göre; gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı ($P=0.234$), diğer bir ifadeyle ailedeki birey sayılarına göre oluşturulan grupların kredi kartı kullanım tutarlarında etkili olmadığı ifade edilebilir.

Çizelge 15. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Ailelerindeki Birey Sayılarına Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	AİLEDEKİ BİREY SAYISI (kişi)			
	2 – 4	5 – 6	7 – +	
Gözlem Sayısı (adet)	18	21	27	
Ortalama Tutar (TL)	3338.89	6109.52	4220.37	
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	2 (k-1)	80346656.45	40173328.23	1.488
Grup içi (TL)	63 (N-k)	1700512169.31	26992256.66	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		

İncelenen işletmelerde arazi genişlikleri ile kredi kartı kullanım tutarı bakımından istatistiksel bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre; gruplar arası farkın

istatistiksel olarak önemli olmadığı ($P=0.364$) ve arazi genişliğinin yıllık ortalama kredi kartı kullanım tutarlarında etkisinin olmadığı belirlenmiştir (Çizelge 16).

Çizelge 16. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Arazi Genişliğine Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	ARAZİ VARLIKLARI (da)			
	0 – 25	26 - 50	51 - +	
Gözlem Sayısı (adet)	19	22	25	
Ortalama Tutar (TL)	3131.58	5113.64	5214.00	
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	2 (k-1)	56174264.04	28087132.02	1.026
Grup içi (TL)	63 (N-k)	1724684561.72	27375945.42	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		

Tokat İli Merkez İlçede Çiftçilerin Tarımsal Girdi Temininde Kredi Kartı Kullanımlarının İncelenmesi

İncelenen işletmelerde çiftçilerin kredi kartı kullanım tutarlarına göre tarımsal girdi kullanım tutarları bakımından gruplar arası fark olup olmadığının saptanması amacıyla varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Çizelge 17’de

verilmiştir. Bu amaçla yapılan varyans analizi sonucuna göre, gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı (P= 0.460) belirlenmiştir.

Çizelge 17. İncelenen İşletmelerde Çiftçilerin Tarımsal Girdi Kullanım Tutarlarına Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	TARIMSAL GİRDİ KULLANIM TUTARLARI (TL)			
	0 - 5000	5001 - 7500	7501 - 10000	10001 - +
Gözlem Sayısı (adet)	15	17	14	20
Ortalama Tutar (TL)	3316.67	5488.24	3492.86	5520.00
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	3 (k-1)	72181559.65	24060519.88	0.873
Grup içi (TL)	62 (N-k)	1708677266.11	27559310.74	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		

İncelenen işletmelerde çiftçilerin yıllık ortalama kredi kartı kullanım tutarlarının tarımsal satış tutarları bakımından bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla varyans analizi yapılmıştır (Çizelge 18). Varyans analizinden elde edilen sonuçlara

göre, gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak %10 düzeyinde önemli olduğu (P=0.070) saptanmıştır. Tarımsal satış tutarları, kredi kartı kullanım tutarları bakımından önemli bir faktör olarak belirlenmiştir.

Çizelge 18. Çiftçilerin Tarımsal Satış Tutarlarına Göre Kredi Kartı Kullanım Tutarlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	TARIMSAL SATIŞ TUTARLARI (TL)			
	0 - 12500	12501 - 25000	25001 - +	
Gözlem Sayısı (adet)	25	18	23	
Ortalama Tutar (TL)	4652.00	2422.22	6193.48	
VARYANS ANALİZİ TABLOSU				
FARKLILIĞIN KAYNAĞI	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar arası (TL)	2 (k-1)	143813792.91	71906896.45	2.767
Grup içi (TL)	63 (N-k)	1637045032.85	25984841.79	
TOPLAM (TL)	65 (N-1)	1780858825.76		
LSD KONTROL TABLOSU				
KARŞILAŞTIRILAN GRUPLAR	Ortalamalar Farkı	Grup Ortalamasındaki Farkın Standart Hatası	P	Sonuç
0 - 12500 / 12501 - 25000	2229.78	1575.75	0.162	Önemsiz
0 - 12500 / 25001 - +	-1541.48	1472.81	0.299	Önemsiz
12501 - 25000 / 25001 - +	-3771.26	1604.18	0.022	Önemli

Kredi kartı kullanım tutarları ile çiftçilerin tarımsal satış tutarı grupları arasında %10 önem düzeyine göre saptanan farklılığın hangi gruptan kaynaklandığı LSD kontrolü ile ortaya konulmuştur. LSD kontrol tablosunda görüldüğü gibi, 12501-25000 TL arası ile 25001 TL’den daha fazla tarımsal satış tutarı olan çiftçilerin kredi kartı kullanım tutarları

arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Buna karşın, karşılaştırılan diğer gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

4. Sonuç

Araştırmada, çiftçilerin tamamının bankalar tarafından tarımsal girdi temininde kullanılabilecek nitelikte olan kredi kartlarına

sahip oldukları belirlenmiştir. İncelenen işletmelerde çiftçilerin sahip oldukları kredi kartlarının çoğunlukla amacı doğrultusunda kullanıldığı saptanmıştır.

Araştırmada kredi kartı kullanımının çiftçiler arasında yaygınlaştığı saptanmıştır. Bunda; borç bulabilme kaynaklarının yetersizliği/sınırlılığı, borcu hasat zamanına erteleme imkânı, nakit para yerine kolaylıkla kullanılabilmesi, bankanın sunduğu imkânlardan yararlanma gibi faktörlerin etkili olduğu belirlenmiştir. Kredi kartına sahip olmanın veya kullanmanın birçok dezavantajı olduğunu belirten çiftçiler de mevcuttur.

Çiftçilerin bazı sosyo-ekonomik özelliklerinin kredi kartı kullanım tutarları üzerine etkilerini ortaya koymak amacıyla yapılan varyans analizi sonucuna göre; kredi kartı kullanım tutarında yaş ve tarımsal satış tutarının etkili, buna karşın mesleki deneyim, eğitim durumu, ailedeki birey sayısı, arazi büyüklüğü ve tarımsal girdi kullanım tutarının ise etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kaynaklar

- Artukoğlu, M.M., 1993. Tarımsal Kredinin Tarım Sektörünün Gelişmesindeki Önemi ve Manisa Merkez İlçe Tarım İşletmelerinde Tarımsal Kredi Kullanımının Analizi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bornova, İzmir.
- Bülbül, M., 2006. Tarımsal İşletmelerin Finansmanı. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Ankara.
- Dixon, W.J. and Massey, F.J., 1969. Introduction to Statistical Analysis. Student Edition. McGraw-Hill Book Company, Kogakasha.
- İspir, C., 1992. Ceyhan Yöresinde (Irmaklı Köyünde) Tarımsal Kredi Kullanımı ve Sorunları. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Kükreler, N., 2006. Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Analizi: Burdur İli Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Özcan, S., 2009. Antalya İli Kaş İlçesi'ndeki Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'den Tarımsal Amaçlı Kredi Kullanımlarını Etkileyen Faktörler. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Sayın, T., 1969. Ziraat Bankasında ve Tarım Kredi Kooperatiflerinde Zirai Kredilerden İstifade Şartları. Ankara.
- Sokal, R.R. and Rohlf, F., 1969. Biometry, the Principles and Practice of Statistics in Biological Research. W. H. Freeman and Company, San Francisco.
- Tekin, V.N., 2009. SPSS Uygulamalı İstatistik Teknikleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Vural, A. ve Kılıç, İ., 2005. Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Detay Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, E., 2000. Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri. İstanbul.